

Ryc. 68. Władysław Kurek, dyrektor szkoły w Łaziskach w latach 1972-1976, fot. z archiwum UG w Skierbieszowie.

która jednak stopniowo podnosiła stopień organizacyjny aż do 8-klasowej w 1966 roku. Od 1944 roku uczyli w Łaziskach Bronisława i Stanisław Bochniewiczowie. Ten ostatni pełnił rolę kierownika szkoły. Później na tym stanowisku pracowali: Roman Dobrzański (1945-1946), ponownie Stanisław Bochniewicz (1946-1948) i Wacław Kula (od 1948 r.)³⁰⁵. Krótko szkołą kierował Hamerski, pod koniec lat 60. Czesław Garbula, a następnie Wiesław Skowron (1972-1973), Władysław Kurek (1972-1976) i Ryszard Cieplichowicz (1981-2000). W 1978

Ryc. 69. Por. Józef Michalczyk, dowódca plutonu AK, fot. ze zb. S. Michalczyka.

³⁰⁵ Tamże.

roku obniżono stopień organizacyjny szkoły do 4-klasowej, a po pięciu latach ponownie utworzono szkołę 8-klasową. W 1999 roku znowu obniżono stopień organizacyjny do 3-klasowej, a ostatecznie placówkę zlikwidowano w 2000 roku.

Tragiczny dla mieszkańców wsi był okres okupacji hitlerowskiej. 12 maja 1942 roku oddział SS rozstrzelał we wsi 11 osób³⁰⁶. Do kolejnej tragedii doszło w dniach 28-30 listopada 1942 roku, wtedy bowiem Niemcy wysiedlili Łaziska wraz z Cieszynem, Hajownikami, Hłowcem, Lipiną Nową i Suchodębem³⁰⁷. Po wysiedleniu wsi szkołę zapewne zamknięto.

Podczas okupacji kilkunastu partyzantów z Łazisk należało do plutonu pod dowództwem Józefa Michalczyka „Dębicy” obejmującego Rozdoły, Stanisławkę, Janówkę, Szorcówkę i Łaziska. Dowódcą placówki w Łaziskach był sierż. Józef Kruk „Kasztan”, „Olszyna”³⁰⁸.

W 1927 roku z inicjatywy Aleksandra Adamczuka i Leona Frańczaka powstała w Łaziskach jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. W dwa lata później wybudowano we wsi remizę. Dopiero w 1960 roku strażacy otrzymali motopompę. Funkcję prezesa tej jednostki pełnili m.in. Jan Waszak (1960-1970), Jerzy Wilczyński (1970-1978), Wacław Joniec (1978-1992) i od 1992 roku Mieczysław Tomaszek³⁰⁹.

Łaziska były stosunkowo dużą wsią. W 1949 roku było tutaj 611 mieszkańców³¹⁰. Po wojnie uruchomiono gorzelnię w Łaziskach, gdzie produkowano z ziemniaków i jabłek tzw. surówkę spirytusową. Roczna produkcja tego półproduktu sięgała 200-250 tys. litrów. Początkowo gorzelnia należała do Spółdzielni Produkcyjnej w Dębowcu, a od 1974 roku do PGR-u w Michalowie. Kierownikiem produkcji był Jerzy Wilczyński. W latach 90. gorzelnię od Agencji Rolnej Skarbu Państwa dzierżawił Radosław Kulawczuk, a w 2008 roku wykupił zakład

³⁰⁶ Biuletyn GKBZHWP, t. IX, s. 251.

³⁰⁷ A. Glińska, Zamojszczyzna w okresie okupacji ..., s. 57.

³⁰⁸ Z. Kruk, Wspomnienia żołnierza ZWZ-AK 9 pp Legionów Ziemi Zamojskiej i wieloletniego więźnia sowieckich łagrów nr Ł-563, Zamość 1996, s. 3-5.

³⁰⁹ M. Skiba, Straże pożarne..., s. 110.

³¹⁰ APZ, Akta gminy Skierbieszów 1944-1954.

Grzegorz Izbicki, wnuk dawnego właściciela Antoniego Świdzińskiego. Obecnie gorzelnią, w której pracują 4 osoby, kieruje Paweł Kruczek. Roczna produkcja zakładu to około 2 milionów litrów spirytusu³¹¹.

Do ważniejszych wydarzeń w życiu wsi można zaliczyć jej elektryfikację w 1962 roku oraz budowę w Łaziskach pierwszego odcinka utwardzonej drogi klinkierowej w latach 1964-1966. Przez dalszych kilkanaście lat budowano drugi odcinek drogi przez Dębowiec, który połączono w 1983 roku z szosą Zamość-Skierbieszów. Około 1993 roku zbudowano drogę na odcinku Łaziska-Hłowiec. W latach 1994-1996 wykonano we wsi scalenie gruntów, a pod koniec 2008 i na początku 2009 roku wybudowano wodociąg.

Mieszkańcy wsi pochodzenia ukraińskiego zostali w latach 1945-1947 przesiedleni na tereny zabużańskie oraz Północnej i Zachodniej Polski, a na ich miejsce przybyli Polacy zza Bugu. Znaczna część majątków dworskich została rozparcelowana w ramach reformy rolnej. Pozostały jednak niewielkie dwie resztówki (po Rzewuskuch w Ewusinie i Świdzińskich w Łaziskach), które pod koniec lat 40. przyłączono do Spółdzielni Produkcyjnej w Dębowcu. Ziemia ta była w jej użytkowaniu do końca lat 90., a później została sprzedana miejscowym rolnikom³¹². W połowie lat 60. zorganizowano we wsi Kółko Rolnicze, którym kierowali kolejno prezesi: Mieczysław Drymlak, Bogdan Kowalski i Czesław Kruk. W 1975 roku kółko przejęła SKR w Skierbieszowie, gdzie po kilku latach przekazano także cały sprzęt rolniczy.

Ważną rolę w życiu mieszkańców odgrywali sołtysi. Funkcję tę pełnili m.in.: Kazimierz Altmajer (1947), Franciszek Woźniak (1951), Stanisław Grechuta (1954-1956), ponownie Kazimierz Altmajer (1956-1958), Sokołowski, Kazimierz Wozzuk, Andrzej Goleń (2003-2007) i od 2007 roku Stanisław Romańczyk³¹³.

Obecnie Łaziska są średniej wielkości wsią. Na początku 2009 roku liczyły 872,49 ha powierzchni i 329 mieszkańców, a w 2014 roku zameldowanych było 301 osób.

³¹¹ Informacja ustna Pawła Kruczka.

³¹² Informacja ustna Emiliana Barańskiego.

³¹³ Informacja ustna Anny Romańczyk.

MAJDAN SKIERBIESZOWSKI

Wieś położona na południowym skraju gminy Skierbieszów, w obrębie Działów Grabowieckich.

W wyniku badań powierzchniowych, prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), na terenie miejscowości odkryto 2 stanowiska (punkty osadnicze)³¹⁴. Z terenu miejscowości pochodzi toporek kamienny znaleziony przypadkowo³¹⁵, datowany na schyłkowy neolit (2900-2200 r. p. Chr.). Zapewne należy łączyć go z kulturą ceramiki sznurowej. Na innym stanowisku zarejestrowano 1 ułamek naczynia glinianego datowanego na okres wczesnośredniowieczny (VI-XIII w.). Zapewne jednak można zawęzić tę chronologię do IX-XIII w., na co wskazuje osadnictwo na sąsiednim obszarze.

Wieś powstała w 2 poł. XVIII wieku w dobrach skierbieszowskich biskupów chełmskich. Pierwszy raz pojawiła się na Mapie Perthesa z 1786 roku. Po 1786 roku wchodziła w skład dóbr austriackich kameralnych [skarbowych], zawłaszczonych po łańskich biskupach chełmskich. W 1787 lub 1789 Austriacy zamienili z Marcinem Ostrorogiem, żonatym z Eleonorą z Szeptyckich ich dobra solne Toustonice na Skierbieszów i Poturzyn. Po nich dobra otrzymał najpierw syn Józef, a po jego śmierci w 1817 roku przeszły na własność Wincentego Leonarda Dunin-Borkowskiego (1768-1839) herbu Łabędź, żonatego pierwszy raz z Ignacją z Ostrorogów, a drugi raz z Elżbietą z Krasińskich. Leonard Borkowski przejmując dobra spłacił pozostałych spadkobierców³¹⁶. Powierzchnia wsi wynosiła wtedy 693 morgi. W 1839 roku dobra te odziedziczył po ojcu Stanisław Narcyz Dunin-Borkowski (1818-1884)³¹⁷. Zapewne już wówczas istniała we wsi karczma, która w 1845 roku uzyskała patent na dalsze prowadzenie wyszynku alkoholu³¹⁸.

³¹⁴ Badania powierzchniowe przeprowadzili w 2001 roku mgr A. Urbański i mgr A. Witkowski, a dokumentacja z tych badań znajduje się w archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

³¹⁵ Obecnie znajduje się w Muzeum Zamojskim nr. inw. MZ/33/A.

³¹⁶ APZ, Akta hipoteki dóbr Skierbieszów.

³¹⁷ Tamże.

³¹⁸ DzUGL, nr 24/1845 r., s. 386.